

RAPPORT

STED: STAUPSLIA
KOMMUNE: LEVANGER
GNR/BNR: 4/1
SAKSNUMMER: 15/09028
ASKELOADEN ID: 219688

Rapport fra arkeologisk registrering

Figur 1: Oversiktsbilde før sjaking, mot NV. Foto: IMK/NTFK.

Reguleringsplan Staupslia, del av 4/1

Inger Marie Kimo, arkeolog, 30.06.2016

Tiltak	Reguleringsplan Staupslia, del av 4/1
Tiltakshaver	Neset Eiendom Levanger AS
Registreringsmetode	Maskinell sjakting, overflateregistrering
Tidsrom for registrering	21.-22. april 2016
Deltakere i felt	Arkeolog Inger Marie Kimo Maskinfører Bjørnar Langli, Frosta Entreprenør AS
Timer i felt inkl. reise	15
Timer for- og etterarbeid	7,5

Innhold

Figurliste	2
Sammendrag	3
Bakgrunn for undersøkelsen	3
Området	3
Metode	4
Undersøkelsen og funn	4
Kulturlag; ID 219688.....	5
Dokumentasjon	5
Tolkning	6
Konklusjon	6
Vedlegg.....	7
Bibliografi	7
Sjaktliste	7

Figurliste

Figur 1: Oversiktsbilde før sjakting, mot NV. Foto: IMK/NTFK.	1
Figur 2: Oversiktskart. Levanger sentrum nede til høyre, Gjemble oppe til venstre. Skjermdump fra QGIS 2.6 Brighton.	4
Figur 3: Sjakt 4, profil mot Ø etter snitting av kulturlag. Foto: IMK/NTFK.	5

Sammendrag

I forbindelse med varslet oppstart av reguleringsplanarbeid for del av gnr/bnr 4/1 Staupslia i Levanger kommune, gjennomførte Nord-Trøndelag fylkeskommune en arkeologisk registrering i planområdet 21.-22. april 2016. Det ble gravd i alt 6 sjakter, hvorav 4 var funnførende. Det påviste kulturminnet tolkes som et kultur- eller dyrkningslag, og er lagt inn i Askeladden med ID-nr. 219688.

Dette er et automatisk freda kulturminne jf kml §§ 3 og 4, og den varslede planen vil derfor komme i konflikt med kulturminneloven. Det foreligger imidlertid en avtale mellom fylkeskommunen, NTNU Vitenskapsmuseet og Riksantikvaren om at denne konflikten kan løses som en forenklet dispensasjon, jf. kml § 8 fjerde ledd. Det vil derfor bli gitt tillatelse til inngrep i det omtalte kulturminnet når reguleringsplanen kommer på offentlig høring.

Bakgrunn for undersøkelsen

Det er varslet oppstart av detaljregulering for en del av gnr 4 bnr 1 i Levanger kommune. Området er planlagt omregulert fra LNF-formål til boligformål.

I 2014 ble nabotomta i SØ utgravd i forbindelse med utbygging av ny butikk og nye boliger. Her ble det funnet en mengde bosettingsspor fra både bronsealder og jernalder. I tillegg ligger det en gravhaug rett S for det varslede planområdet, og området Staup/Gjemble er et flott kulturlandskap som er generelt rikt på kulturminner.

På bakgrunn av tidligere funn i området hadde Nord-Trøndelag fylkeskommune dermed behov for å gjennomføre en arkeologisk registrering av planområdet for å avklare forholdet til automatisk freda kulturminner.

Området

Planområdet ligger oppe på toppen av Staupslia, som faller nedover mot Levangersundet og Levanger sentrum i SØ. Området Gjemble her øverst på Levangernesset er et frodig kulturlandskap, og det er registrert en rekke kulturminner i området. Bl.a. ble det på nabotomta mot Ø påvist en rekke bosettingsspor i forbindelse med en annen reguleringsplan. Disse ble gravd ut av NTNU

Vitenskapsmuseet i 2014, og man fant minst to hus, kokegroper og kulturmarkslag. Hovedvekten av aktiviteten har vært i yngre bronsealder.

Det ligger også en gravhaug rett S for planområdet, ved Gjemblekorsen. Denne er ikke arkeologisk undersøkt, men Gjemblekorsen har trolig vært et viktig veikryss og forbindelsespunkt i ferdselen mellom Levangernesset, sundet og sørvestover mot Eide og Alstadhaug.

Figur 2: Oversiktskart. Levanger sentrum nede til høyre, Gjemble oppe til venstre. Skjermdump fra QGIS 2.6 Brighton.

Metode

Ved denne registreringen ble det brukt maskinell søkesjaktning og overflateregistrering som metode.

Maskinell søkesjaktning innebærer at man ved hjelp av gravemaskin graver sjakter ned til steril undergrunn på ca. 3 m bredde med ca. 10 m mellom sjaktene. På denne måten får man «kikkhull» ned til den opprinnelige undergrunnen i området. Eventuelle graveaktiviteter, som stolpehull eller kokegroper, vil dermed avtegne seg som flekker i undergrunnen.

De delene av planområdet som ikke egnet seg til søkesjaktning (udyrka mark) ble visuelt overflateregistrert. Dette innebærer at man går over området til fots og ser etter og ev. kartfester de kulturminner som er synlige på overflaten, f.eks. gravhauger, fangstgroper eller bautasteiner.

Undersøkelsen og funn

Registreringen gikk over to dager i april 2016. Det var tidvis svært dårlig vær og vanskelige arbeidsforhold. Undergrunnen bestod i hovedsak av grus- eller sandholdig jord med innslag av flussberg. Det ble gravd i alt 6 sjakter, hvorav 4 var funnførende.

Kulturlag; ID 219688

I de fire funnførende sjaktene (2, 3, 4 og 5) ble det påvist et fyllskifte under inntil 70 cm matjord. Dette laget var mørkere i fargen, nesten svart, med sotholdig fetere konsistens. Fyllet hadde ingen tydelige kullbiter, men hadde noe få bittesmå fragmenter av brent leire. Deler av dette kulturlaget ble fjernet med gravemaskin i sjakt 3 og 4 for å kunne studere tykkelsen på laget og for å se om det fantes spor etter annen aktivitet under dette kulturlaget. Laget var inntil 30 cm tykt, men det ble ikke påvist andre strukturer under kulturlaget.

Vi har også tatt ut en stor jordprøve fra laget, som evt. kan brukes som makrofossilprøve.

Det ble ikke påvist andre strukturer eller funn ved registreringen.

Figur 3: Sjakt 4, profil mot Ø etter snitning av kulturlag. Foto: IMK/NTFK.

Dokumentasjon

Alle sjakter og strukturer er dokumentert med tekst og foto. Sjakter og strukturer er også målt inn med Trimble GeoXH (DPOS). Digitale kartdata er siden behandlet i QGIS 2.6 Brighton. Alle arkivverdige foto er lagt inn i NTFKs Fotoweb.

Det ble tatt inn jordprøver fra de påviste kulturlagene for om mulig å kunne bruke disse til C14-datering. Det var dessverre ikke mulig å hente ut daterbart materiale fra disse prøvene.

Det er også tatt inn en større jordprøve fra kulturlaget. NTNU Vitenskapsmuseet er forespurt om de ønsker å bruke denne til en eventuell makrofossilprøve, som kan brukes til både datering og artsbestemmelse av hvilke vekster som har vokst i nærområdet.

Kulturlaget er gitt en avgrensning basert på funnene i sjaktene. Denne avgrensningen er så lagt inn som en lokalitet i kulturminnedatabasen Askeladden med ID 219688.

Tolkning

Dette mørkere laget i sjakt 2, 3, 4 og 5 ble etter hvert tolket som et mulig sammenhengende kulturlag, som kan sees i sammenheng med funnene som ble gjort på nabotomta for noen år tilbake. Det er ikke utenkelig at en såpass stor bosetning som det må ha vært, vil ha hatt aktivitet over et noe større område. Man kan tenke seg en forbindelse mellom dette nyeste påviste kulturlaget, bosetningssporene på nabotomta og gravhaugen på motsatt side av veggen. Gjembekorsen kan også ha utgjort et viktig møtepunkt i ferdselen mellom Levangernesset, Sundet og Eide/Alstadhaug.

Konklusjon

Laget som ble påvist i disse 4 sjaktene tolkes som ett sammenhengende kultur- eller dyrkningslag. Det har så langt dessverre ikke latt seg gjøre å datere dette laget, men det er ikke utenkelig å se det i sammenheng med de påviste bosetningssporene på nabotomta i øst.

Dette kulturlaget er et automatisk freda kulturminne, og reguleringsplanen for Staupslia kommer derfor i konflikt med kulturminneloven, jf. kml §§ 3 og 4.

Etter avtale med NTNU Vitenskapsmuseet og Riksantikvaren har Nord-Trøndelag fylkeskommune fått tillatelse til å gi forenklet dispensasjon gjennom planbehandlingen av denne reguleringsplanen, med hjemmel i Riksantikvarens prøveprosjekt for delegert myndighet etter kulturminneloven. Når planen kommer på høring, kan derfor fylkeskommunen gi tillatelse til inngrep i dette kulturminnet, jf. kml § 8 fjerde ledd.

Inger Marie Kimo, arkeolog

Nord-Trøndelag Fylkeskommune

Vedlegg

Bibliografi

- Heen-Pettersen, A./Ystgaard, I. 2015. NTNU Vitenskapsmuseet Arkeologisk rapport 2015/16. Arkeologisk undersøkelse av bosetningsspor fra bronsealder og jernalder, Gjemble lille, Levanger, Nord-Trøndelag. Trondheim.

Sjaktliste

Sjakt nr.	Beskrivelse
1	Undergrunn: Flussberg. Tynt matjordslag lengst sør, ca. 20 cm tykt. Tykkere lengst nord; ca. 50-60 cm. Enkelte større jordfaste steiner. Ingen funn. Foto mot N.
2	Undergrunn: Brun silt, en del flussberg. Enkelte lommer med samme fyllmasse som kulturlaget som er påvist i andre sjakter, men mer utflytende avgrensning og tynnere lag her. Matjord: 30-50 cm.
3	Undergrunn: Brun sandjord. Noe flussberg lengst N og S i sjakta. Matjord: Varierende tykkelse, inntil 70 cm. Et kulturlag/dyrkningslag påvist – homogent, mørkebrunt, nesten svart lag. Sotblandet, men ingen synlige kullbiter. Jordprøve tatt ut. Sjakta fotografert mot N. Også foto av profil mot Ø.
4	Undergrunn: Brun/grå silt/sand/grus. Noe flussberg i N del. Matjord: Ca. 60-70 cm på det dypeste. Påvist et kulturlag/dyrkningslag, ca. 30 cm tykt. Glidende overgang fra matjord til kulturlag. Enkelte små fragmenter av brent leire i kulturlaget. Ingen tydelig lagdeling i kulturlaget. Kulturlaget er snittet med gravemaskin – V del av kulturlaget fjernet ned til steril undergrunn. Ingen funn under kulturlaget. Jordprøve til mulig makrofossilprøve tatt ut. Profilkant mot Ø fotografert.
5	Undergrunn: Brun sand, noe flussberg. Matjord: 30-50 cm. Enkelte lommer av kulturlag, men ikke helhetlig. Også utflytende grense mellom matjord og kulturlag.
6	Undergrunn: Brun silt/sand. En god del flussberg. Enkelte større jordfaste steiner. Matjord: 30-50 cm. Ingen funn.